

Szerkesztőség és kiadó hivatal
P. SIMCFFY-ház a város-
házával szemben

HIRDETMÉNYEK.

Előfizetési pénzek és a hirdetés körüli panaszok
valamint a lap szellemi részét illető
minem közleménye ide intézendők

Bármentetlen levelek csak ismert kezekből
fogadtassanak el.

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TARSADALMI és KÖZGAZDASÁGI LAP
A SZABADELVŐ PÁRT KÖZLÖNYE.

Megjelen naponként, a vasárnap és péntek kivételével.

Flóhizetési ár:

Helyben házhoz hordva vagy szűk postán
küldve:

Egész évre	10 ft
Félévre	5 ft
Negyedévre	2 ft 50
Egy hónapra	1 ft

Hirdetési díj:

Öt-hasábszorosított egy szerbeiglatásáért 5 kr
Helyegdíj minden hirdetésért külön 30 kr
Nyiltér 4 hasábszorosított 20 kr.

XII. évfolyam. 1885.

Debreczen. Hétfő december 21.

247. szám

Az új főispán.

A törvényhatóságok rendezéséről szóló javaslat alkalmából ismételtén arról kellett meggyőződünk, hogy az ellenzék kevésbé képes tárgyalagos kritikát kifejteni. Ervelése legfőbb részben subjektív indokokra vezethető vissza s különösen az új főispán állására vonatkozó agitációjára, melyben a kormány intencióit igyekezett kedvezőtlen és valótlan színben feltüntetni, észrevehetően szűkölködött objektív érvek nélkül.

Most, hogy a javaslat e része a közgazgatási bizottság tárgyalásain keresztül ment, az ott tapasztaltak után kétszeres okunk lehet az állítások nyilvános fenntartására. Mert minden elfogulatlan elme meggyőződhetett a miniszterelnöknek e tárgyalásokon tett nyilatkozataiból, hogy a kormánynak távolról se állott szándékában sem az, hogy a bíróságok függetlenégét csorbítsa, sem az, hogy a törvényhatóságok jogait a kormányhatalom előnyére megszorítsa.

Már pedig az agitáció leginkább a két vádra volt alapítva s ezek indoklására az ellenzéki sajtó leginkább a főispánról szóló fejezetet igyekezett kizsákmányolni. Vádolta a kormányt a bírói függetlenség s a törvényhatósági autonómia megsértésének vádjával s midőn mi kifejezést adtunk e helyen meggyőződésünknek, hogy a javaslat 54-ik cikké e vádak alapjául nem szolgálhat, mert ez korántse igazolja a kormánynak imputált intenciókat: az Egyetértés, ki-ejtett szavainak megfontolása nélkül, hiszékenyeknek és rövidlátóknak nevezett.

Igy az igazságon kívül, személyileg is érdekelve vagyunk, hogy most, midőn e tárgyban a kormány is nyilatkozott s intencióit megmagyarázta, az ügyet ismételt érdemleges tárgyalás alá vévén, egyszerűs mind a személyes kérdést is elintézzük.

A miniszterelnök már az általános tárgyalásnál megmondotta, hogy a bírói függetlenséget érinteni nem akarja s kész minden megfelelőbb és megnyugtató

több szövegezést elfogadni. Tehát már ekkor elvileg igazolta állításainkat. A részletes tárgyalásnál pedig tényleg oly magyarázatot adott javaslatának, melynek alapján minden higgadt emberre néve megnyugtató szövegezést volt tehető. Mert Szentgyörgyi államtitkárnak elfogadott szövegezését csak azok tekinthetik továbbra is aggályosnak, kik okvetlenül ürügyet akarnak nyerni a pártérdek kizsákmányolására.

A főispán tehát csak az előléptések ügyében tehet előterjesztéseket, de ez sem kötelessége s az állam biztonságát és a hivatali eljárást érintő ügyekben szerezhet információkat. Ime, ennyiből áll a veszélyesnek hirdetett paragrafus. Már pedig szeretnők tudni, hogy ha a kormány exponált megbi ottja megennyit se tehetne meg, akkor mire való a főispán és mily alapon követelhető meg tényleg is a miniszter felelőssége. Hiszen a bíróságok személyi ügyeiben informálhat minden egyes polgár: miért volna hát e jogtól éppen a főispán megfosztva? Az állam biztonságára pedig első sorban éppen a kormány kötelessége felügyelni, de miután a kormány nem lehet jelen egyszerre minden törvényhatóságban, természetesen, hogy e jogát és kötelességét gyakorolni kell valaki által, a ki mindig ott van. Es ha bármely kormányközvetlen szolgálatot tehet és tesz e részben a saját specialis körében, miért esnék megszorítás alá éppen a főispán, ki nem egyéb, mint a kormány szeme, mely összevéve mindenre felügyel.

E föladat részben meg volt eddig is a gyakorlati életben. S nem értjük, hogy a helyzetet mennyiben súlyosbíthatná az a körülmény, hogy a tényleges gyakorlat most törvénybe ígattatik.

Hasonlag megvolt a főispáni hatáskörnek a tisztviselőkkel és a közgyűléssel szemben való viszonyra vonatkozó része is, még pedig nemcsak a gyakorlatban, hanem már a most érvényes 1870 évi 42-ik törvénycikkben is. Hiszen e szerint is jogában áll a főispánnak, hogy

a hatósági tisztviselőket felülvizsgálja, a a hanyagokat és vétkeket felfüggeszse és másokkal helyettesítse. A javaslatban csak világosabban körülíratik e jog a nélkül, hogy a kiterjesztetnek.

E pontnál is éppen a miniszterelnök ajánlott egy oly szövegezést, mely meg egyfelől azt bizonyítja, hogy a kormány nem kívánja saját hatalmát indokolatlanul kiterjeszteni, másfelől az iránt is meggyőzhet mindenkit, hogy Tisza Kálmánt e reorganizációban tisztán az állam biztonsaaga vezérli s e ha áron belől a törvényhatósági önkormányzatnak és közgazgatásnak őszinte barátja. Mert az a passus, mely szerint a főispánnak joga lett volna bizonyos esetekben feltüntetni és közvetlenül rendelkezni a törvényhatósági tisztviselőkkel, oda módosított hogy e jog csak akkor áll be, ha az alispán e rendeletek végrehajtását azonnal nem eszközli.

Marad még az ellenzék harmadik lényegesebb kifogása, mely a főispán és a közgyűlés kontemplált viszonyára vonatkozik. Itt is meg kell jegyeznünk, hogy ez sem egészen új, mert már a mai törvényben megtaláljuk alapját. E szerint is felterjesztendő minden közgyűlési jegyzőkönyv, sőt egyes miniszterek kívánataira azok rendkívülieg is azonnal felküldendők. A javaslatba foglalt csak e jog világosabb kifejtése; mert ha egy határozat azonnal felterjesztendő, az a miniszter által fel is függeszthető.

Am a bizottság itt is oly szövegezést tett, még pedig egy kormánypárti képviselő indítványára, mely az aggodalmakat elenyészteti. Kimondatot ugyanis hogy a főispánnak a végrehajtás felfüggesztését involváló felterjesztési joga csak akkor áll be, ha valamely határozat a törvényekkel és rendeletekkel ellenkezik. Így az állami érdek oltalma is eléretik s a törvényhatóságnak saját ügyeiben való önrendelkezés joga se sértezik.

Ezekből beláthatja mindenki, hogy az új főispán mégse lesz oly réme és

élet-halál fölötti ura a törvényhatóságoknak, mint a hogy az ellenzéken — hangulateltés czéljából — feltüntetni szeretnek. Es hogy a legrövidebbet látó politikai miudig az, ki a dolgokat elfogultan és párt-szemüvegen át tekinti.

A törvényhatóságok reformja és a nemzetiségek. A brassói „Gazetta Transilvanica” legutóbbi számában a törvényhatóságok reformjáról szóló javaslatról azt írja, hogy az nem egyéb mint újabb csapás a nemzetiségekre, mert a törvényjavaslat elejét veszi annak, hogy ezentul a megyék a kormány rendelkezés ellen állhassanak. A brassói lap azt állítja, hogy a kormány ezen intézkedése által is csak a magyarosítás ügyét akarja előmozdítani de nem hiszi, hogy sikerülni fog a kormánynak teljesen megnyirbálni a megyék önkormányzati jogát, mert előbb utóbb is kifognak kelni ez ellen a magyar ellenzéki pártok és nem fogják megengedni, hogy a miniszterelnök tönkre tegye az alkotmányosságunk utolsó védbástyáját. Szerinte ez lesz az a kérdés, a mely előfoglalja idén a mostani kormány bukását.

A kiállítók köszönete. Szécsényi Pál gróf kereskedelemügyi miniszternek a kiállítók és kiállításban közreműködők IOO-as bizottsága honlap nyújtja át egy emléktárgy kíséretében a pergemre caligraphizott feliratot. Az emléktárgy tömör ezüsből készült. Művészes kivitelű szekrény, melyen két griff-madar tartja Magyarország a tartományai czímert, mely alatt e felirat olvasható: „Si deus pro nobis, quis contra nos?” Oldalán pedig: „Az 1885. évi budapesti általános orsz. kiállítás emlékére a kiállítók és kiállításban közreműködők által felajánlva.” A dusan ékített szekrény, melynek elő részén az ipar és művészet jelképezvék, a Graniachtäden testvérek ékszer üzletéből került ki. A miniszternek Falk Zsigmond lovag fogja az emléktárgyat beszéd kíséretében átnyújtani. — Martlekovics Sándornak Fischer Ignác porcellán és majolika gyáros nyújtja át a feliratot, s egy ezüst szekrényt, melyen három gyermek alak ezüstszeletet tart e felirattal: „Az 1885. évi általános orsz. kiállítás.” Négy szögletén a földművelés, ipar, kereskedelem művészet vannak jelképezve. A gyönyörűen ékített szekrényt a Laczko testvérek készítették. — Zichy Jenő urnak egy Jungfer Gyula mulakatos által készített koronakalaku tokot nyujtanak át, melyben ezüst ke-

A „Debreczeni Ellenőr” tárczája

Mikor a kétfejű sasok elrepültek.

— Debreczeni emlék. —

Szinte 25 éve már, de úgy emlékszem rá, mintha éppen ma történt volna az az esemény, — midőn Debreczenből a kétfejű sasok elrepültek és azóta fészekre nem találtak s adja isten, — hogy soha se találjanak.

Debreczen város főmérnökének, Kádár Ferencnek az az ideája támadt, hogy a luteri tegeyen és Horog János uram szavával élve oly „díszító szerencsésje” volt, hogy nyolcvanezer forint elzett 25 évvel is nagy pénz volt, s hogy legyen, hová tegye a sok pénzt Kádár Ferenc, Vecsei és Leidenfroszt társaságában közösen építettek egy cukorgyárat, melynek mint magyar vállalatnak kérvényét mai napig füstölgött egy külső országi német, annak jeléül hogy a magyar ember ugyan arra való, hogy lutriban tegeyen és elvetve nyerjen is, de nem arra való, hogy egy gyári vállalatot prosperáltasson.

A cukorgyár tehát felépült s hevenyében mindjárt meg is énekelte a rajthuzis „Dongó”-ból nem sok idő múlva „Ludas Matyi”-vá avanszírozott „boskó”, a debreczeni piteczes és sulymos kofák dalnoka, s mihez pedig a „Dongó” hozzá szólt, annak népszerűsége meg volt alapítva azon időben Debreczenben.

A magyar embernek évezredes természetévé vált szokása, hogy keresztelő, kézfogó, lakadalom, remekelés, névnap, temetés

legyen, vagy adjon, vegyen, házat építsen: el nem maradhat az ünnepély, az áldomás-ívás. Így történt ez a cukorgyárral is, mert a cukorgyár megnyitása, első működésbe hozása alkalmával a piaci Vecsey-házban olyan lakoma tartatott, hogy annak értékéből egy másik kis gyár kéményét fel lehetett volna buzatni.

A cukorgyár első működésbe hozása és megnyitásának ünnepélye valóságos Mária-Pócsa változtatta a gyárhelyiséget. Az urak, meg a kékbeli czivis uraimék no meg a kelmők, a pógárság is, változatos nagy rajokban vágták a homokkerti utnak porát, hogy megtekinthessék és bámulhassák, — hogy miképen lehet abból a repából cukrot csinálni, a mit a tehén meg a lu szokott enni.

En sem állván alább a kíváncsiság dolgában a többinél, délután 3 óra tájban többed magammal a piaci néhai faburkolatnak azon részében intéztem lépteimet a cukorgyári helyiség felé, melyet azon időben „Csorbát”-jának nevezték a debreczeni nép.

„Fehér ló”-nak nevezték még akkor azt a palotaszzerű épületet, hol most Hajdumegye tisztviselői vont tják a vármegye szekerét a mely előtt csendesen haladtunk, midőn a Huzly kisprépost ur kocsiján Károlyi György gróftól szemközt találjuk.

— Tudjátok mit? Károlyi Györgynek fátylós zenét kellene ma adni. Indítványozá társaságunknak egyik tagja.

— Es miért, mi ezúzen, mily érdemei ért? veti ellen egy másik barát, ki a magánokat már azért sem szerette, mert nem Debreczenben születtek.

— Hát csak azért, mert Károlyi György gróf és most a mágánokat le kell kenyerenzünk, nehogy ha szükség lesz rájuk, ismét

muszkavezetőkké váljanak. Aztán barátom, annak a fátylós fulasztó füstjének olyan bódító hatása van, hogy a legnagyobb pecovics is megszelídül általa. Hát aztán, ha még jól lelkére is beszélnék az illetőnek; hidd el, én valamennyi mágánnak fátylós zenét rendeznék, hogy megayerhessük a haza ügyének, mert én féltém a mágánokat Bécsből, hogy ott fülelik le őket. Inkább erőszakot követek el tehát politikából meggyőződésesen is, csakhogy a hazánk fiait egy testté olvasszam, már pedig mondom, a fátylós füstje nagyon bódító.

— Megadom magamat. Elfogadom ter vedet, tehát siessünk és intézkedjünk a fátylószenet felől.

Az önkénytelenül és véletlenül jött ter vetet követte és esti 9 órakor már nagy néptömeg előtt, fátylós lobogó fényénél hivatalozott és apellált a szónok a Károlyi György hazafiságára. Es a fátylós füstnek csakugyan volt hatása, amint a következő beigazolta.

Az ünnepély végeztével a fátylós vivő kollégiumi ifjuság a kaszinó épülete előtt rakta az égo fátylósakat máglyába, midőn az égo fátylós fényénél a „Szarka” (tűszerűs) boltja fölött diszlett kétfejű sas kihivóleg meresztette ram szemét a magasból, a viszszaállított alkotmányosság korszakában, a eükkül, hogy abban valaki megbotránkozott volna.

Nagy tisztelője voltam az ornithológiának és a sasnak, a madarak királyának, de a királyok madarát: a kétfejű sást Magyarországon soha ki nem állhattam, mert ezen jelvény a att bitorolta minden téren az osztrák hatalom bérencz csapata az alkotmányos élet és nemzeti szabadság hátrányára a

kezébe ragadott uralmat, melyet a nemzet keservesen siratott meg.

En tehát már ezen indokolt ellenszenvemnél fogva, a kétfejű sas kihívó magasban pöffeszkedése által serte indítványba hoztam, hogy jó lenne azt a kétfejű sást onnan detronizálni.

Szavam lóporba dopott tűz hatását vonta maga után, egy pillanat és a magasban diszlett madar az utca homokjában fetergett, s mire az éjféli elérkezett, Debreczen városában a kétfejű sasok temetése befejeztetett.

A gyászos emlékü madár temetéséhez az éj homálya volt illó.

A gyászos temetéshez illóleg felhangzottak a vértések csatá a hívó trombitái, pergették a riadót jelző dobok és a város utcáin katonai csapatok robogása robbantotta szét az éji vadászat hőseit, anélkül azonban hogy a kétfejű sasok elrepültetésének valami veszélyes következtetése-ei lettek volna.

Az egész műveletnek csak azon komikus része volt, hogy az éji zajra az utcára bámészakodni kiment jámbor Rhédey Lajos gróftól egy szvaliszér jól elkardlapozta.

A grófnak adott fátylós menet árát gróf fizette meg.

Azóta nincsenek Debreczenben kétfejű sasok.

Ne is legyenek sohase. (Sz—g.) Kárpáti.

Az ördögről.

Irta: Laky Imre

E mű nem más, mint terméke azon puritánságnak, mely Cromvell bukása után ültedicsőségét. Dante művéről, az isteni szinjá-

szoru fekszik. A Schierer Gyula igazgató-
nak nyújtandó emléktárgyat egy arany szá-
lakkal összekötött, 200 levélből álló ezüst ko-
szoru fogja képezni. Az egyes levelekre a ki-
állítók neve vésve. — Balogh Vilmos
titkárnak egy ezüst íróasztal felszerelést,
Müller Béla főmérnöknek pedig, egy há-
lószoza butorzatot adnak a kiállítók egy-egy
levél kíséretében emlékül.

Irodalom

— „Mozaik“ Szabolcsi Lajos munká-
társunknak ily című kötetét tegnap megje-
lent, igen díszes kiállításban. A kötet 10 kis-
történetet tartalmaz, melyek egyszerűen la-
puk tárczájából olvasóink már ismerik;
csak legutóbbi számuuk tárczájában is közöl-
tünk a kötetből egy éles satyrával írt ügyes
dolgozatot, a frankománia ellen. Ehez hason-
ló kedves olvassmányokat tartalmaz a kötet,
mely bizonyára érdekes és mulattató olvas-
mányul fog szolgálni. Szívesen üdvözik e
könyvet, melyben Szabolcsi mint önálló szép-
irodalmi író jelentkezik azok kik az ő jókedvű
humorát már sokszor élvezték, de azok is
kik Szabolcsit e kötetből fogják először meg-
ismerni. A sok szomorú, sötét színekkel fes-
tett történet után, miket az utóbbi időben
megjeleni kötetek tartalmaznak, igazán jól
esik olvasni és élvezni a Szabolcsi jókedvű,
komikus tárgyú dolgozatait, melyek sok ele-
venséggel vannak feldolgozva, s míg az elő-
forduló ötleteket megkacsozzuk vagy megmoso-
lyogjuk, addig a dolgozatok szatirája, a kor
és az emberek gyalogságait tünteti fel, és
mulattatva oktat. A Szabolcsi könyve ked-
ves karácsonyi ajándéknak fog szolgálni. E
könyvvel a fiatal író ismét bebizonyította,
hogy ő egyik hivatott honnirizikus író,
kinek e téren még számos sikert jósolhatunk.

Eredeti regény- és elbeszélő iro-
dalmunk körül nagyobb érdemeket nem
szerzett magának vállalt, mint a „Gon-
dúzó“ szépirodalmi hetilap, mely öt ne-
gyed évi fenállása alatt a magyar regé-
nyek és beszélek egész tárházat nyitotta
meg a művelt olvasó közönség előtt. Elő-
tűnik fekvő 9—14 számaiban három eredeti
regény folytatódik: egy történelmi (A bo-
nyai Lajosról — Az utolsó kuruczvilág),
egy pszichológiai (Beniczky né Bajza
Lenké-től — A vér hatalma) és egy társadalmi
(Vértesy Arnoldtól — Csiricsáry Bertalan ő méltósága). Eze-
ken kívül Belot Adolphe-nak egy fölötté-
redekészítő regénye („A kigyó“) jelen meg
benne. Rendkívüli gondallal ápolja e kiváló
szépirodalmi hetilap a kisebb elbeszélő mű-
veit: a novellákat, életképet, rajzot sat.
is. A kisebb elbeszélések változatot sergél-
ből kiemeljük a lap főtárgyát. Tolnai
Lajosnak „Mikor füttyöljön a férfi“ életképet.
Nem kisebb élvezettel olvastuk „A házasság
szerzés“ és „A mi atyánk“ című humoros és
szatirikus dolgozatait. — Meglepetést szer-
zett olvasóinknak jeles lírai költőnk Endrődi
Sándor egy szatirájával prózában („A vér-
tanu“), melyben mélyre hatoló gunynyal lep-
lezi le egy Kossuth Lajos természetes fia-
ként szereplő egyén jellemét. — Mikszáth
Kálmán folytatja kedves rajzait „A képi-
selőház korszatáról“. — Margitay Dező „A
fátyol“ című beszélekjében finom és ele-
vencesége által megragadó előadású rajzol

tékről is bátran elmondhatjuk, hogy a flo-
renczi Gibellini bukására állított emlélk.
Különösen Milton sátnának óriás hatása
volt a többi íróra, s a többi ördögi alak
nem egyszer találkozik egyben, másban a sá-
tánnal.

A míg Milton művének egyes naivsága,
vallási dogmák vitatása, s terjedése nem
biztosít a jelenkorban nagy sikereket, addig
annál nagyobb hatást érnek el a drámai
munkák.

Foglalkozunk először is Fausttal s ez-
zel kapcsolatban az ember tragoediájával mely
művek ördögi szellemi testvérek, s különben
eszméik rokonságánál fogva egymással szo-
ros kapcsolatban állanak.

Göthének Faust megteremtésére a Faust
mondák, s Lessingnek ugyan e tárgyú töre-
déke adott alkalmat.

A Faust mondák eszméjében kifejezik
hogy az ember kilépve tudatlansága szük-
kőrekből, ezt csak az ördög segítségével te-
heti: tehát roszt tesz, mert isten által meg-
nem engedett módon eszelepszik, s ép ezért az
ördög Faustot elragadja.

Göthe e tárgyú alkotott remek művét,
az eszmét átálkította a szellem és anyag küz-
delmére, s Faustot végül istenhez vezérli.
Göthe Meffistója, bár hatalmas szellem, de
nem ment egyes kicsinyes gonoszágoktól.
Inkább a közép kor gonosz szellemét látjuk
benne; mint a tagadás hatalmas eszméjét.

Lucifer, az Ember tragoediájában, ha-
talmasabb, bár nem oly kidomborodott alak
mint Meffistó. Bízunk az emberrel, az ural-
szézzuza Adam szeméi előtt a világot, sárba
rántja azt, s nagytermei közt mindig meg-
feledezik a parányi szívéről. Tagadó isteni
nyugalma csak akkor hagyja el, midőn végül
Adamot a hit, a szeretett istenhez fölemeli.

naiv és humoros képet a serdülő leányvilág
ból. — Ajánljuk e kitűnő vállalatot, mely
olcsóság tekintetében is egyedül áll (előfizet-
ési ára negyedévenként 1 frt. 50. kr.) kü-
lönösen most, mert újévkor az előfizetés leg-
alkalmasabb eszközölhető. A kiadó minden
kinek ingyen és bérmentve szolgál mutat
ványzámmal, ki e véget levezető lapon a
„Gondúzó“ kiadó-hivatalához (Budapest, Dob-
utca, (szám) fordul.

— Dr. Kardos Albert városunk e ki-
tűnően képzett ifja, ki közelebb a felolvasó
körben tart érdekes tárgyú felolvasást s ki-
nek nyelvészeti értekezéseit a legtekintélye-
sebb lapok sőt a közölni most egy értékes
s nagyszabahu munkát ír. A magyar tudomá-
nyos academia megbízásából ugyanis a
„Gazette de Hongrie“-ban eredeti
munkák után közölte a magyar irodalom-történe
fejlődését, elejétől a legújabb korig. Az 1886
év első heteiben pedig megkezdte a most élő
magyar írók irodalmi méltatását, úgy hogy
apríliában a magyar irodalomtörténet francia
nyelven a legregibb kortól mai napig a most
élő magyar írók irodalmi működésének méltat-
ásával együtt, külön 15—20 iányi kötet-
ben meg fog jelenni, melynek kiadására a nagy
párisi könyvkiadó cég, Plon Nourrit és tar-
sa vállalkozott.

— Mai számunkhoz mellékei-
ve szik olvasóink a Franklin-Társulat kiadásá-
ban megjelenő hírlapok előfizetési fölhívását.
Ez utóbbiak között a legregibb immár 33-ik
évfolyamát élő „Vasárnapi Ujság“,
mely nagy képes hetilapnak, az olvasó köz-
önség e kipróbált házi barátjának, jövőre
legjobb ajánlása, képeinek évről évre szaporó-
dó száma és szék kivétel mellett, kiváló
irodalmi erők által kiállított, folyvást növe-
kedő változatos tartalma, mely teljesen fón-
lóságos teszi a magyarközönségnek hason-
ló külföldi lapok járatását; míg társulaja a
„Politikai Ujdonságok“ a politikai
heti események gondos és hű összeállítását
adja és képes gazdasági melléklettel van bő-
vitve. — A „Képes Néplap“ a legol-
csóbb hetilap, a kevésbé vagyonsok vasár-
napisága, tanulságos és mulattató tartalom-
mal, s a politikát tárgyaló rendszeres rovattal;
ezek kiegészítője a „Világkrónika“
ezimű képes melléklet, mely eddigi rovattal
mellett újévtől kezdve nagyobb elbeszélése-
ket és regényeket is fog közölni és a mely
heti közönlönynek ép úgy mint a „Népes Né-
plap“-nak ára félvére csak 1 frt. Ugyan ez iv
tartalmazza a „Jogtudományi Köz-
löny“ szaklapnak előfizetési fölhívását, to-
vábbba a Franklin-Társulat könyv-
kiadványainak jegyzékét.

Napi hírek.

— A pót-érettségi vizsgán, mely e
hó 12—19-ig bezárólag tartott Debreczenben
a kormányképviselője Békési Gyula tankeu-
leti főigazgató volt: vizsgáló bizottság el-
nöke Tóth Samuel egyházkerületi főigazgató.

— A Petőfi társaság a január 16-iki
közgyűlés tárgysorozatának megállapítását vé-
gette tegnap délután ülést tartott. A közgyűlés
a következő tárgysorozattal fog megtartani
1. Megnyitó beszéd, emök: Jókai y Móról.
2. Titkári jelentés. A brányi Említő. 3.
„Az érdem“ (szatira) Torkos László r.
tagtól. 4. „Petőfi és századunk bírása“ (érte-
kezés) Bodnár Zsigmond r. tagtól. 5. „Kun-
László“ (ballada) Tolnay Lajos r. tagtól.
6. Elbeszélés, Vértesi Arnold r. tag-
tól. 7. „Rab asszony“ (költemény) Kiss
József r. tagtól. „Mikor nem vagyunk otthon“
(vig elbeszélés) Balázs Sándor r. tagtól.
9. elnöki végszó.

Meffistó Faustnak szívvilágát zuzza szét, s
Faustot általános nagy eszmék vezérlik vissza
az urhoz: Lucifer Adam előtt a nagy világot
zuzza szét, a nagy eszméket állítja peien-
gére, s Adamot szívvilága tereli az Ur felé.
De tekintünk szét a többi e fajta al-
kotások között is.

Byron egyes alakjai, mint Cain, Man-
fréd, Prometheus, szintén ez általános emberi
tragicumot tüntetik fel. — Elragadó alak
ezek közt Manfréd, ki óriás szellemmel emel-
kedik fel, — s tagadja hogy benne az ördög-
leg bármilyen közös is lenne.

Flaubert, elég sajátos módon, materiális
szempontból ugyan ez eszmét tünteti fel Szent
Antal történetében. E mű mindent gunyol,
megvet és un, s nincs tisztelettel az igaz-
ság iránt sem. A hős elakar oszlani, anyaggá
lenni, tehát ellenzik eszméjét fejezi ki Byron
Manfrédjának. Valóban az egész nem más,
mint az emberiség torz képe, meghamisítása.

Fel kell még említenünk, egyik a fran-
czia irodalom terméke, Hugó Viktor remek
művét a Századok legendája. E műből azon
cyklus, mely megelőzte az Ember tragédiáját,
Madáchra nagy hatással lehetett. A századok
legendája három részből áll, első az ember,
második a sátn, harmadik istenről szól. E
terv is mutatja, hogy az ember tragédiájával
még conceptióban is mily rokon mű. A helyett
hogy a rokon részeket kimutatnánk, térjünk
Schack keleti éjjeleire, melyről bátran el-
mondhatjuk, hogy az Ember Tragoediájának
hatása alatt született. E műben a költő a je-
lenből a múltba vágjuk; az assir romok közt
bájtalt kap, azt bevéve a multat át álmodja
Alom képei körül-belül kifejezik, hogy „az
ember alulról származik, de mind magas-
magasb ezél felé törekszik. Ez álom képek-
ről igazán elmondhatjuk, hogy ördög kivá-
lításban vannak feltüntetve, — Schack mun-
káját azzal veri tönkre, hogy munkájába végül
politikai érzelmet sző, s a zaklatott poéta-
tának a borzalmas látások után az ad vigaszt
elvtették már a németak Elszázt a francziák-
tól, nincs semmi baj.

S bár érdekes volna e világra szóló al-
kotásukat mind sorra venni, de az nem lévén
most ezélünk, inkább foglalkozunk kissé az
ördög közé csoportosuló alakokkal.
Ezekhez sorozhatjuk a boszorkányokat
kuruzslokat, varázslókat, ezermestereket.
A boszorkányok, bocsnant hölgyeim az
diszkrétióért, de ki kell jelentenem, hogy
rendesen a szép nem óraiból egészítik ki
gazdájukat.

— Ség ezért állíthatjuk, hogy ezek más
nemzetek és vallásokból átvett alakok. A
barbár népek rendesen tulajdonitnak, kivált
a korosabb hölgyeknek oly tehetséget, mely
nem ép hízélog rájuk néve.

— Tűz a városi kózkórházban. Az
éjjel 11 óra tájban egy kórházi ápoló jelen-
tést tett a tűzorségi tanyán, hogy a kózkór-
háznál tűz ütött ki. A lakatnyatól több tűz-
oltó azonnal kivonult. Két beteg szoba f lett
mely tömve volt betegekkel, a gerendázat
a szobákon keresztül vonuló kályha csőtel
tűzet kapott, mely mire a tűzoltók a vész
színelhelyére érkeztek, veszedelmes módon el-
harapódzott, úgy hogy a falat és tető egy
részét le kellett verni, s mire a munkát tel-
jesen befejezheték 2 óra lett. A szerencsét-
len betegeket helyiség hiányában továbbra
is ezen szobákban kellett hagyni. Uj kórház!
mikor jön el a reád néve az idő tellessége?

— A koresolyázó tért tegnap délután
nyitották meg ünnepélyesen katonai zenekar
résztvétele mellett. Várounk mindkét nembeli
intelligenciája adott itt egymásnak találkat,
résztint a tágas és befűtött csarnokban szem-
lélődéssel, részint kint a pályán koresolyá-
zással töltvén el a délutánt. — Különösen
városunk szép hölgyei üzik szenvedélyesen
a nemes sportot. A megjelent hölgyek között
látnuk; Hartstein Gézáné, Ormódy Lajosné,
Ferenzy Elekne és Aladárne, Mayer Emilne
Gerzson Ödönne, Vecsiné, Zivuskáné, Bu-
zás Elekne, Fodor Józsefné, Gebauerne, Sár-
váry Gyuláné, Szűcs Mihályné, Dr. Balká-
nyi Miklósné, Végh Gyuláné, urbölgyeket
Báró Vagenheim Celesta, Gerzon Katalin,
Orosz Ida, Nemes Ilona, Kőrösy Róza, Kiss
Irén kisasszonyokat stb.

— Nyilvános köszönet. Néhai Szabó
Lajos debreczeni volt lakos nagykereskedő
szobeli intézkedése szerint bekövetkező halála
esetére a „debreczeni izraelita betegsegélyező
egylet“ pénztára gyarapítására egy száz for-
int kegyes adományt rendelt kifizettetni.
Midőn a nevezett egylet elnöksége a fent
kített összeget a mai napon felvette, kedves
kötelességének ismeri az elhunyt jeles ember
barát ezen kegyetes adományt a nyilván-
osságra hozni, valamint a szenvedő és szűkül-
ködő betegeknek nevében hálás köszönetét és
elismerését kifejezni. — Továbbá folyó hó
17-én közölt kimutatásunkból tévedésből ki-
maradtak a felülírtok nevei közül Szikszay
József 5 frt. és Dr. Haas Bernát 2 frt.
Debreczen 1885. Deczember 19. A debreczeni
izr. betegsegélyező és ápoló nőegylet elnöksége.

— Egészségtani tanár. Említettük
szombaton, hogy Dr. Zeizy Dániel orvos a
budapesti egyetemen a középiskolai egész-
ség tanári állására képesítve lett, s tanári
oklevelet nyert. Hasonló tanári oklevelet
nyert a kolozsvári egyetemen Dr.
Deák fogorvos is.

— A jogász bál. Miután több felől ér-
tesítettünk, hogy a meghívók illetékes he-
lyeikre el nem jutottak, tisztelettel felkérjük
— a meghívókra igényt tartó közönséget
hogy a bálbizottság irodában — Bika szá-
loda pipere terem — szíveskedjenek jelen-
kezni. — Másoldáról értesítjük a közönséget
hogy a hivatalos órák d. e. 12—11ig és d. u.
2—3 óráig tartatnak meg s a fent jeltett
helyen a hol is a páholy jegyekre előjegyez-
hetni. A jogász bál bizottsági rendezőség.

— A koresolyatér melletti hajmeresztő
látvány táru az arra menők elé. A szabad
jégen ugyan is több helyen felbugyan a víz
s daczára a ropogó jégnek igen sok gyer-
mek koresolyázkodt, pedig a jég akármelyik
percében beszakadhat s számos emberélet
veszhet oda. Felhívjuk a rendőség figyel-
mét ezen életveszélyes helyre.

— Vadászat a vadásztársaság 10 tag
kérelmére deczember 22-ikén kedden a Monos-
toron hajtóvadászatot tart. Gyülekezés 8 óra-
kor a csőszháznál.

— H. Szoboszlórol Zsigmond Sándor
ref. lelkész ur 103 frt. 95 krt. küldött be,
mely összegből 55 frt. a h. szoboszlói nőgye-
let által rendezett felolvasási est. jövedel-
me. A fennmaradó összeghez a „Hajdumegye“
című lap fentartó társulata nevében jött 18
frt. 95 kr. Lengyel Imre albír, Padrah Sán-
dor kir. körjegyző és Rózentfeld Mór haszon-
bérlo uraktól pedig rendszeres tagdíj fejében
10—10 frt.

— Uj tiszték a mi honvédeinknél.
A véderőről szóló 1868-ik évi XL. törvény-
cikk és az ennek módosítására vonatkozó
1882-ik évi XXXIX. t. cz. 4. és 11. §-ai ér-
telmében a közös hadsereg tartalékából 1885
évi decz. hó 31-ével a m. kir. honvédség szá-
badságot állományába a következő főhadna-
gyok helyeztetnek. át a 2. sz. honv. husár-
szred 4. s dhoz a 8-ik szamu nebéz ütég osz-
tályból és Magyar Antal és Dapsi Dapsy Lajos
a 12. sz. tüzérezredből. Továbbá Dr. Csikos
Sándor segédorvos az észak-bihari 46. sz.
Sterntál Sándor gyógyszerész járulnak a h.
szabolcsi 4. sz. és Tóth Béla gyógyszerész
gyakorok az észak-bihari 46. sz. honv.
zászlj. szábadságot állományába helyeztet-
nek át.

— Karácsonfa a Fröbelkertben. A
Fröbelkert egylet decz 23-án d. u. 4 órakor
a kert helyiségében karácsonfa ünnepet ren-
dez, melyre a t. szülők és érdeklődők tisz-
telettel meghívotnak. Buzás Elekne elnök. —
Kassanyiczki Endréné ő nagysága
szives volt a Fröbel kertben felállítandó ka-
rácsonfára 2 frtor adni, melyért fogadja há-
las köszönetünk. Az elnökség.

— Nagy-Kállónak is lesz vasutja.
A Nyiregyházati Mátészalkai terjedő, azaz
hogy tervezett. vasut régóta vajudó ügyét i-
letőleg végre valahára el lehet mondanunk,
hogy az ige testté lézen, mert akadt vállal-
kozó — még pedig kettő a javából. A szer-
ződést e napokban írják alá. Örvendünk
rajta, hogy a mások vétkes hanyagsága mi-
att hajdani szép hírből csaknem teljesen ki-
esett Nagy Kállóra végre viradni kezd, amit
a történeti nevezetességű város, melyek mi-
nden talpalatnyi földjét a sent szabadság
vértanúinak szent vére öntözté, meg is ér-
demei.

— A gyermek költő. A „Vasárnapi
Ujság“ tegnap száma közli Jókai Mór azon kis
verseit, melyeket 1832-ben tehát 7 éves ko-
rában írt. Az eredeti papírosa szépen meg-
van vonalozva, hogy a sorok a padlásra vagy
a pinczébe ne szakadjanak. E versecskék
mind névnapj köszöntők és ketőt mi is köz-
lünk belőle:

Tartsd meg jó Atyámat Isten
Hogy az mindn megintsen
Ha üölgümben hibát
Hogy ha lát.

Irta: Jókai Mórítz és tsinálta ezen pitziny
köszöntőt az ő atyja névnapjára 1832.
A másik versecke tanítójának szól ekkép

Éltesd Uram Tanítómat
Tartsd meg az én rectoromat
Hogy a jóra vezérlejen
Hogy az ördög kárt ne tégyen
Az én lelkemben.

Irta: Jókai Mórítz Márczius 13-ikán 1832.
— A kereskedő ségedek tánczestélye
Szombaton tartatott meg szépszamu közön-
ség részvétele mellett. A táncz esti 9 óra-
kor kezdődött s tartott szakadatlanul éjjeli
1 óráig, a mikor a szünet kezdődött. A vi-
galom elég kedélyes volt, mely kedélyesség
főleg a szónóra után érte el tetőpontját. A
szünet utáni csárdás végetével kezdetét
vette a coillion. Szabad szárnyat kaptak a
hölgyek, mehetett minden Julia a saját Ró-

bámulatos; ezek teljesen az ókor maradvá-
nyai. Sokkal érdekesebbek náluk az ezermes-
terek, kik a középkor keresztény államai-
ban keletkeznek, s alakjuk azon feltevésen
alapul, hogy a ki sok tudománnyal bír, az
okvetlen az ördög társa, vagy maga az ör-
dög. A középkorban számtalan ily ezermes-
ter volt, köztük Faust, kit az ördög el is
rigadtott gonosz tettei jutalmául.

Hazánkban e legkiválóbb ily ezermester
Hatvani, a debreczeni tudós professzor. Az
ő korában még Debreczenben barát kolostor
volt, mely különös alakjával mai nap is fenn
áll. Hihetőleg e barátok tették Hatvanit
oly ördögös alakká, mint a hogy a nép hité-
ben áll. Nem tűrhették ezek Hatvanit, mert
náluk tudosabb vala, s egy pár adoma tanu-
sága szerint köztük a gyűlöltég nyiltan
is kitört.

Egy adoma szerint Hatvani a klastrom
előtt járkált, a barátok az ablak rácásán ki-
dugták fejüket s nyelvet ütöttek rá. Hirtelen
ökörzarv nőtt a barátok fejüre, s azok ily
komikus helyzetben könyörögtek Hatvanihoz
a megszarvatlanításért.

Szép hölgyeim, bocssásanak meg a
hosszas untatásért, csak azt engedjék meg
végül kijelentem, hogy ördög valóban lé-
tezik. Igen kedélyes adoma az, mely elbeszél-
li mint akarta a tudós tanár tanítványával
az ördög létezését elhitetni. Csak magyarul
az öreg ur, a diák pedig a legszebb érvekre
hitetlenül rázta fejét. Egyszer csak kijön sod-
rából, s végül pedig a bibliát hátába vágja,
mondván: Most is benned van az ördög gaz-
ember. De hát hölgyeim tegyék csak szívük-
re kezeskedjék, s merik e mondani, hogy
nem éreznek ott néha egy kis berzenkedő
ördögöt?

mező
valc
csikk
Csak
sok
assá
tűz
től
seke
volta
lenve
gely
vann
Lake
josné
Paye
Bálin
K. T
és K
Hor
Bella
Arat
Ném
Sche
Paye
váry

köz
frt 7
utak
kezh
telte
irtot
elesd
kezd
807
frt. 4
70 k
gyüle
rint
rint,
3000
a sar
s a r
daira
a bih
faluir
a s á
gyaui
irt, s
5000
leg
tatat
Pálna
épités
föltte
megye
viciná
be ho

nagy
napja
ja fol
gára)

katon
ik évi
terjed
katon
béros
Almo
nény,
7. N.
P. La

gi tar
az „A
Egyle
Szive
pénzt
ter A
lenör.
dy G
Kazil
Mér,
Káro
dy A
Zéká
jegy
szeme
ba lé
gyel
előjg
Szem
kes,
üzlet
„Seg
sek b
tatna

gért.
kezo
gyűjt
lé d.
An a
vén b
mide
adott
iven
p-ó u
vács
toló
kül 4
fi a u
Sánd
den b
zott
holna

ler H
ny
K o b

PÁJER JÓZSEF

üveg- és porcellán üzletei Debreczenben.

Anyazlet: egyháztér.

Fiók-üzlet: főpiacz.

Ajánlja ujonnan érkezett nagyválasztéku ajándék tárgyait, különösen igen csinosan előállított angol gyártmányu, ugynevezett **moos** asztal-diszeit, kosarak, virágvázák, pálinkakészleteket stb. Egyszersmindt újból ajánlva az annyira jónak bizonyult Dittmár napégőimet, melyek minden lámpához alkalmazhatók, régi égőket csekély reáfizetéssel becserelek.

Álló- és függő lámpákat gyári árlap szerint szolgálók.

Étszervizeim. ugyszinte kávé- thea- mokka- és mosdó-készleteimből j u t á n y o s á r b a n szolgálók.

Evo-eszközöimet a leghiresebb gyárakból szerzem be, jóságukért felelősséget vállalok.

Minden legesekelebb eltörött darabot minta után saját festődémben rövid időn készítették s még minden ez üzletbe vágó cikkeket a nagyérdemű vevő közönség becses figyelmébe ajánlok.

Pálinkás készleteimre különösen felhívom a n. é. közönség figyelmét.

Árjegyzéket kívánatra bérmentve szolgálók.

Pájer József

Idegbetegségek.

Mik az idegek?

Az idegek minden érzés tulajdonképeni közvetítői, minden külső benyomást első sorban az idegek érzik meg, közvetítik. A mely különbözők az okok, oly különbözők az idegbetegségek jelenségei. Első sorban az idegek összehuzódása, általános soványodás és erővesztés a nedvek és vérszói ésó által előidéző; az emlékező tehetőség gyöngülése, sápadt arc, mélyen fekvő kék gyűrűvel övezett szemek, kedélybetegség, álmatlanság, migrén (egyoldalú f-fájás) derék- és hátgerincz fájdalmak, hiszterikus göresök, szorulás, oknélküli félelem, a vidám társaság kerülése, női betegségek, vérszegénys zetérység, rheumatikus és köszvényes bántalmak, kéz és láb remegése stb.

Mindezeket az idegbetegségeket az orvosi tudományban eddig ismeretes szerek közül egy sem gyógyítja oly biztosan és teljesen mint

Dr. WRÜN PERUIN PORA (peruin favekból készítve)

Ártalmatlanságáért kezekedem. Egy doboz ára pontos leírása: 1 firt 80 kr. Kapható Debreczenben: Dr. Rothschneek V. Emil gyógyszerüzletében, Bécsben: Giselner A. okl. gyógyszerészét II. ke. Keiser József str. 14.

J E L E N T É S.

Van szerencsém egy a helybeli mint a vidéki nagyérdemű közönséget értesíteni hogy az őszi és téli időnyre raktáramat a legjobb anyagból készült

női, frfi és gyermekek

bőr, posztó és nemez lábbeli

árakkal szereltem fel.

Ezután is mint eddig főtörkvésem oda irányuland az igen tisztelt cipőt vevő közönségnek a legjobb minőségű árut a legolcsóbb árban szolgálatni, a nagyérdemű közönség további b. partfogását kérve illő tisztelettel

FALK OTTÓ.

Debreczenben a városház épületben
Telegydy K. Lajos könyvkereskedése
mellétt.

Az arany

osizmához

Megrendelések mérték után, ugy-
tosan eszkö-

szinte javítások gyorsan és pon-
toltatnak.

Karácsonyi és újévi ajándékoknak való
hasznos és czélszerű tárgyakat

üveg, porcellán, majolika,
alpacca és chinaezüstből

gyermekek részére

törhetlen bábukat és porcellán készleteket
nagy választékban és jutányos árak mellett ajánl

Kaszanyitzky Endre

előbb KUHINKA I. K.

Vidéki megrendelések készséggel és pontosan teljesítettnek.

73.

402. szám.

ÁRJEGYZÉK.

az „ISTVAN“ gőz malom

készítményeinek

— készpénz fizetés mellett. —

Árak a szíriai értékhöz

költégmentesen

KÖTELEZETTSÉG NÉLKÜL, DEBRECZENBEN
ingyen zsákkal.

100 kiló

AB. Asztali dara nagyszemű	18.20
C. Szinte középszerű	17.20
O. Királyliszt	17.60
1. Lángliszt	17.—
2. Montliszt	16.40

3. Zsemlyelisztt 1-ső rendű	15.40
4. " 2-od rendű	14.40
5. Fehér kenyérlisztt 1-ső rendű	13.40
6. szinte 2-od "	12.60
7. Közép kenyérlisztt 1-ső "	11.80
8. " 2-od "	10.80
8 1/2 Barna " 1-ső "	9.—
8 3/4 " 2-od. á 70 kigr.	6.60
9. Láblisztt " á 70 kigr.	6.—
10. Veres liszt " á 50 kigr.	—
11. Finom korpá zsákkal 50 "	3.80
" " zsák nélkül	3.40
12. Durva korpá zsákkal á 50 kigr.	3.40
" " zsák nélkül	3.—
Sünán örlött búzaliszt zsákkal 75 kgr.	8.40
Ugyonaz " " nélkül	7.80

DARA és LISZT.

25 kilós zacskókban

100 kilogramm zacskóval együtt

60 krjával drágább.

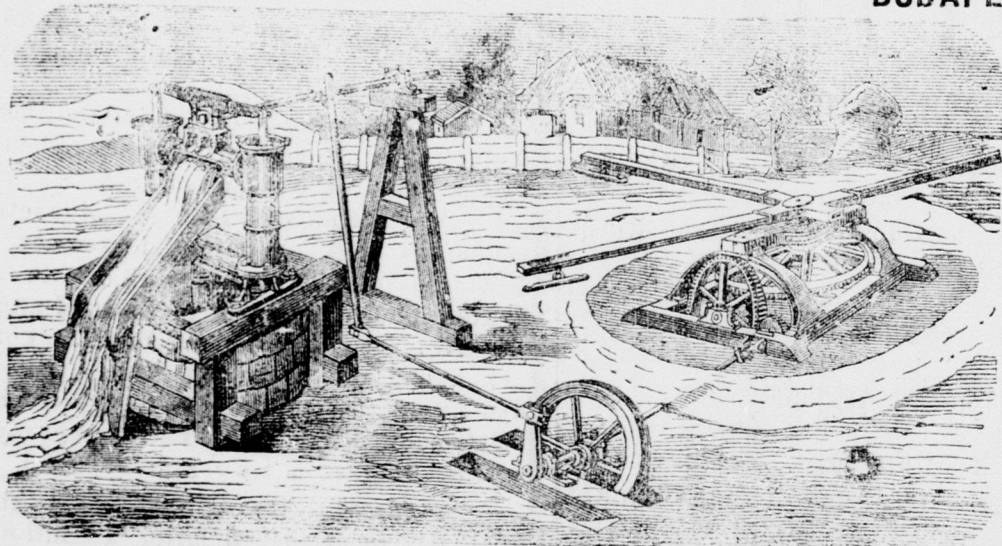
Debreczen, 1885. október 11.

Kisebb vételeknél 60 krral drágább.

Alapítottatott 1858-ban.

WALSER FERENCZ

első magyar gép- és tűzoltószerek gyára, harang és érezöntődéje,
BUDAPESTEN ROTTENBILLER-UTCZA 66.

Ajánlja gyártmányát mint magyar különlegessége
kutakban és mindennemű szivattyukban

Elvállal teljes vízvezetéke berendezését városok, földbirtokosok és mgánzónók részéről, modern technical alapon es kedvező feltételek mellett, ajánlkozik

KÖZ és MAGAN FÜRDŐK
felszerelésére

szagmentes ürzsékek

felállítására s minden vízművi munkát gyors és pontos kivitelére.

Képes árlapok, és részletes költségtervezetek kívánatra díjmenten küldetnek.

EGYETLEN BELFÖLDI SZIVATTYU GYAR.